

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษามาทั้งหมด พอสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตโดยมองจากทางด้านจีน ซึ่งจากการศึกษามาทั้งหมดพบว่าการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนและเกาหลีใต้ในปีค.ศ.1992 นั้น เป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนนโยบายของจีนที่เป็นแบบอุดมคตินิยมมาเป็นแบบปฏิบัตินิยม และประเด็นการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตโดยมองจากทางด้านเกาหลีใต้ ซึ่งจากการศึกษาในส่วนของเกาหลีใต้พบว่า การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างเกาหลีใต้กับจีนในปีค.ศ. 1992 เป็นผลมาจากการที่เกาหลีใต้มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายตามประเทศพันธมิตรของตนคือสหรัฐฯ

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตโดยมองจากด้านจีนนั้น ได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แต่เมื่อวิเคราะห์ให้ละเอียดแล้ว จะพบว่าการตัดสินใจของจีนเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าว แม้ว่าปัจจัยภายนอกในประเด็นการสิ้นสุดสงครามเย็น และการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ประกอบกับการเปรียบเทียบผลได้ผลเสียที่จะได้รับจากเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ต่างก็มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้วประเด็นการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการสิ้นสุดสงครามเย็น ก็ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศจีนต่อเกาหลีใต้ เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อเกาหลีใต้ในลักษณะที่เป็นศัตรูกันในช่วงสามทศวรรษนั้น เป็นผลมาจากความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างจีนและเกาหลีเหนือ ที่จีนมองเห็นถึงความสำคัญของเกาหลีเหนือในฐานะประเทศร่วมอุดมการณ์และประเทศที่เป็นตัวถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียต แต่เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย สงครามเย็นสิ้นสุดลง สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนไป ส่งผลให้ประเทศต่างๆมุ่งความสนใจไปใน การพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบกับการที่ภัยคุกคามและการเผชิญหน้าระ

หว่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐฯหมดลง ทำให้จีนมองว่าเมื่อภัยคุกคามทางด้านความมั่นคงลดลง ในขณะที่จีนกำลังต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะช่วยได้ ก็โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเช่นเกาหลีใต้ ซึ่งนอกจากจะเป็นหนทางหนึ่งในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน ทั้งโดยการรับเทคโนโลยี และเป็นตลาดส่งออกและนำเข้าให้แก่จีน ซึ่งจะทำให้จีนมีทางเลือกมากขึ้น โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับตลาดเพียงไม่กี่แห่ง และยังจะเป็นการสร้างเสถียรภาพและสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการปฏิรูปประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยอีกด้วย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเกาหลีเหนือจะใกล้ชิดกันมากทั้งในด้าน การให้ความช่วยเหลือที่จีนมีต่อเกาหลีเหนือและทางด้านภูมิศาสตร์ แต่การมองถึงผลได้ผลเสียที่จีนจะได้จากเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ โดยเฉพาะหลังยุคสงครามเย็น จะพบว่าการที่จีนอยู่ในช่วงของการปฏิรูปเศรษฐกิจ ทำให้จีนมีความสนใจประเทศเกาหลีใต้มากขึ้น เนื่องจากทั้งสองประเทศเอื้ออำนวยซึ่งกันและกันในด้านการค้าขายระหว่างกัน โดยจีนจะเป็นประเทศที่ผลิตวัตถุดิบเพื่อส่งออกเป็นหลัก ในขณะที่ต้องการเทคโนโลยีและสินค้าจำพวกอุตสาหกรรมเพื่อนำมาพัฒนาประเทศ ซึ่งเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ไม่ทันสมัยมากเกินไป ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับจีนได้อย่างเหมาะสม ในราคาที่ไม่แพงมากเกินไป นอกจากนั้นการที่ทั้งสองประเทศมีภูมิประเทศที่ใกล้กัน ทำให้ประหยัดการขนส่งได้อย่างมาก ในขณะที่เมื่อมองความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือแล้ว จะเห็นว่าแม้ทั้งสองประเทศจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมาก แต่การดำเนินนโยบายของจีนที่มีต่อเกาหลีเหนือ นั้น เป็นไปในลักษณะของประเทศที่ให้ความช่วยเหลือกับประเทศที่รับความช่วยเหลือตลอดมา ซึ่งเมื่อหมดภัยคุกคามจากทั้งสหภาพโซเวียตและสหรัฐฯ จีนจึงเล็งเห็นว่าเกาหลีเหนือต้องรับความช่วยเหลือจากจีน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ อย่างมาก เนื่องจากสหภาพโซเวียตไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเกาหลีเหนือได้เหมือนช่วงก่อนสงครามเย็น ทำให้จีนไม่ให้ความสำคัญกับเกาหลีเหนือเท่าในช่วงสงครามเย็น เพราะเกาหลีเหนือไม่มีประเทศสหภาพโซเวียตคอยให้ความช่วยเหลือเหมือนแต่ก่อนแล้ว ในขณะที่การมองประเด็นในการรวมประเทศเกาหลีระหว่างจีนและเกาหลีเหนือก็ไม่ตรงกัน โดยจีนนั้นไม่ต้องการให้มีการปะทะกัน

การแก้ปัญหาดังกล่าว ส่วนเกาหลีเหนือมองว่าถ้าจำเป็นต้องใช้กำลังทหารก็จะใช้ ทำให้จีนอาจจะมองเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับจากเกาหลีได้มากกว่าที่จะได้รับจากเกาหลีเหนือ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่มีความจำเป็นที่จีนจะไปโคดเคี้ยวเกาหลีเหนือ เพราะการที่จีนต้องการจะปฏิรูปประเทศให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นที่จะต้องรักษาสันติภาพและเสถียรภาพให้เกิดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการโคดเคี้ยวเกาหลีเหนือ อาจจะทำให้เกาหลีเหนือเร่งสะสมกำลังทหารและแสดงท่าทีที่เป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพบนคาบสมุทรเกาหลี รวมทั้งการกระชับความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือต่อไป ยังจะทำให้จีนมีอิทธิพลและมีบทบาทในการรวมประเทศเกาหลีมากขึ้นด้วย

จากปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น แม้ว่าจะมีส่วนผลักดันให้จีนตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์กับเกาหลีได้ แต่เมื่อพิจารณาให้ละเอียดแล้ว จะพบว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อเกาหลีได้นั้นเปลี่ยนไปนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำของจีนในปลายทศวรรษ 1970 โดยในช่วงก่อนหน้านี้นี้ ผู้นำจีนซึ่งมีเหมาเจ๋อตงเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่ปิดประเทศ ซึ่งแม้ว่าจะมีการค้าขายกับต่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นการค้าขายระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยกันเอง ในขณะที่เหมาเจ๋อตงไม่ต้องการให้เทคโนโลยีตะวันตกเข้ามาครอบงำเศรษฐกิจจีน จึงไม่มีการนำเข้าเทคโนโลยีจากตะวันตก และจะรับความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตเท่านั้น ซึ่งในช่วงที่จีนมีความขัดแย้งกับสหภาพโซเวียต จีนก็เน้นการดำเนินนโยบายพึ่งตนเอง แต่ภายหลังการเสียชีวิตของเหมาเจ๋อตง และการก้าวเข้ามามีอำนาจของเติ้งเสี่ยวผิง ทำให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนเปลี่ยนแปลงไป โดยเติ้งได้ดำเนินนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศ ได้มีการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุน และผ่อนผันกฎเกณฑ์ในการเข้ามาลงทุนให้ต่างชาติด้วย นอกจากนั้น ยังเร่งการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างชาติ

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่เปลี่ยนจากการปิดประเทศมาเป็นเปิดประเทศนี้ เป็นการดำเนินนโยบายในลักษณะที่เรียกว่าเปลี่ยนจากการดำเนินนโยบายที่มีลักษณะอุดมคติ ที่มี

แนวทางในการพึ่งตนเอง โดยไม่คำนึงว่าการพัฒนาประเทศไม่สามารถดำเนินไปได้ ถ้าปราศจากการติดต่อกับประเทศภายนอก ซึ่งการที่เหมาเจ๋อตุงกลัวการครอบงำจากตะวันตกนั้น ยิ่งทำให้เหมาดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่ปิดประเทศ การดำเนินนโยบายที่มีแนวคิดว่าถ้าร่วมมือกันจริงจังแล้ว จะสามารถทำได้ทุกอย่าง โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเศรษฐศาสตร์ตะวันตก ซึ่งจะทำให้เอาชนะศัตรูทั้งภายในและภายนอกได้นั้น ไม่สามารถได้รับการปฏิบัติได้ภายใต้หลักแห่งความเป็นจริง ในขณะที่การดำเนินนโยบายต่างประเทศในการเปิดประเทศภายหลังการเสียชีวิตของเหมา นั้น มีลักษณะที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ เนื่องจากเติ้งคำนึงถึงหลักความเป็นไปได้ในการดำเนินนโยบาย โดยยอมรับว่าถ้าเงินต้องการที่จะพัฒนาประเทศ จำเป็นที่จะต้องเปิดประเทศเพื่อรับเทคโนโลยีจากตะวันตก ซึ่งสามารถที่จะนำมาปรับใช้กับจีนได้ ภายใต้ลักษณะความเป็นเงิน โดยที่จีนก็ยังคงรักษาการปกครองในระบอบสังคมนิยมได้ต่อไป

ดังนั้น จะเห็นว่าแม้ว่าปัจจัยภายนอกจะมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อเกาหลีใต้ แต่ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้จีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้ ในขณะที่ปัจจัยภายในเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายที่เปลี่ยนไปจากที่มีลักษณะแบบอุดมคตินิยมมาเป็นแบบปฏิบัตินิยม กลับเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้จีนมองเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศจำนวนมากที่จีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย ในช่วงระยะเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงการดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าว โดยการดำเนินนโยบายแยกการเมืองออกจากเศรษฐกิจ ทำให้จีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้ เพื่อส่งเสริมให้การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยตามนโยบายที่วางไว้ ซึ่งปัจจัยภายนอกจึงมีผลในด้านที่เป็นตัวเร่ง ที่ทำให้การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนและเกาหลีใต้เกิดขึ้นเร็วมากขึ้น

สำหรับการตัดสินใจของเกาหลีใต้ในการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนนั้น แม้ว่าจะได้รับอิทธิพลทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แต่เมื่อมองถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของผู้นำประเทศเกาหลีใต้ นับตั้งแต่สาธารณรัฐที่หนึ่งถึงสาธารณรัฐที่หกแล้ว จะพบว่า

ดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ต่อจีนจะแบ่งออกเป็นสองช่วง คือช่วงแรกระหว่าง
 สาธารณรัฐที่หนึ่งถึงกลางสาธารณรัฐที่สาม ที่ดำเนินนโยบายต่างประเทศในการต่อต้านจีนอย่าง
 แข็งขันและไม่มี การติดต่อกับจีนในทุกๆด้าน และช่วงที่สองระหว่างกลางสาธารณรัฐที่สามถึง
 สาธารณรัฐที่หก ซึ่งเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีน โดยแสดงความต้องการสถาปนา
 ความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน และได้เริ่มมีการติดต่อกันทางด้านเศรษฐกิจ

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ต่อจีนที่แบ่งเป็นสองช่วงนี้ แสดงให้เห็น
 ว่าการเปลี่ยนผู้นำประเทศของเกาหลีใต้ ไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของเกาหลีใต้ เนื่องจาก
 ผู้นำเกาหลีใต้ดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่ต่อเนื่องกันมาตลอด ตั้งแต่สาธารณรัฐที่หนึ่ง
 และสาธารณรัฐที่สองที่ดำเนินนโยบายต่างประเทศในการต่อต้านจีน แต่พอเปลี่ยนผู้นำใน
 สาธารณรัฐที่สามในช่วงแรกนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ต่อจีนก็ยังคงเหมือนสองสาธารณรัฐ
 ที่ต่อต้านจีน แต่พอช่วงกลางสาธารณรัฐที่สามการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ต่อจีน
 ได้เปลี่ยนไป จะเห็นได้จากการประกาศปฏิญญาในปีค.ศ. 1973 ที่แสดงความต้องการสถาปนา
 ความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินนโยบายต่างประเทศจากเดิมไป
 อย่างสิ้นเชิง ถึงแม้ว่าการประกาศดำเนินนโยบายเข้าหาประเทศเหนือของผู้นำในสาธารณรัฐที่หกจะ
 เป็นการแสดงถึงความต้องการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน แต่นโยบายดังกล่าวก็เป็น
 การดำเนินนโยบายที่ต่อเนื่องมาจากสาธารณรัฐก่อนหน้านี้ จึงกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนตัวผู้นำไม่ได้มี
 ผลโดยตรงต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ต่อจีน

ส่วนปัจจัยภายในประเทศของเกาหลีใต้ ทั้งในด้านบทบาทของสื่อมวลชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ก็ไม่ได้มีส่วนโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้มากนัก เนื่องจาก
 กลุ่มดังกล่าวนี้ ไม่มีอิทธิพลมากพอในการต่อรองกับรัฐบาล และอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล
 มาตลอด ซึ่งแม้ว่าทหารจะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลและให้การสนับสนุนรัฐบาลมาตลอด แต่จากการที่
 ต้องพึ่งพาการรับความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงจากสหรัฐฯ ทำให้การกำหนดแนวทางในการ

ดำเนินนโยบายต่างประเทศจะเป็นไปในทิศทางที่สหรัฐฯต้องการ และไม่ขัดกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ

การตัดสินใจของเกาหลีใต้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้นั้น จะสอดคล้องกับสหรัฐฯมาตลอด รวมไปถึงการตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนด้วย ดังจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ที่มีต่อจีนนั้น เป็นการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับสหรัฐฯ คือหลังจากที่ก่อนหน้านี้เกาหลีใต้มีนโยบายต่างประเทศในการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขันตามสหรัฐฯ แต่เมื่อสหรัฐฯเริ่มดำเนินนโยบายในการผ่อนคลายนโยบายตึงเครียดกับจีน โดยการเดินทางไปเยือนจีนในปีค.ศ. 1972 ได้สร้างความตกใจให้แก่เกาหลีใต้มาก และในปีค.ศ. 1973 เกาหลีใต้อีกก็เริ่มประกาศแสดงท่าทีประนีประนอมกับจีนทันที ซึ่งหากหันกลับไปพิจารณาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับสหรัฐฯนับตั้งแต่ก่อตั้งสาธารณรัฐเกาหลีในปีค.ศ. 1948 แล้วก็จะเข้าใจว่าเป็นผลมาจากการสหรัฐฯ มากกว่าปัจจัยอื่นใด ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเกาหลีใต้ตระหนักดีว่า การที่เกาหลีใต้จะมีความมั่นคงและความมั่งคั่งได้นั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และการได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ในด้านต่างๆ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกาหลีใต้สามารถเพิ่มบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ จะเห็นได้จากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติของเกาหลีใต้ ที่ต้องอาศัยการสนับสนุนของสหรัฐฯ ซึ่งถ้าปราศจากการสนับสนุนของสหรัฐฯ เกาหลีใต้อีกก็ไม่สามารถที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติได้ รวมทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่าสหรัฐฯจะให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้ในด้านความมั่นคงต่อไป เนื่องจากเกาหลีใต้มองว่าสหรัฐฯเป็นประเทศพันธมิตรของเกาหลีใต้ที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้ได้ดีที่สุด ถ้าหากถูกรุกรานจากเกาหลีเหนือ อีกทั้งเกาหลีใต้อีกยังมี ความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสหรัฐฯในด้านกำลังทหารในระยะยาว ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงความ เป็นประเทศพันธมิตรที่ดีและเพื่อรักษาสัมพันธ์กับสหรัฐฯให้มั่นคงต่อไป เกาหลีใต้จึงพยายามที่จะดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับสหรัฐฯตลอดมา เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับสหรัฐฯ เป็นลักษณะของประเทศที่ถูกควบคุมโดยอีกประเทศ ไม่ใช่ลักษณะของประเทศที่มีอำนาจเท่าเทียมกัน สหรัฐฯจะเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายทั้งต่างประเทศและใน

ประเทศของเกาหลีใต้ ดังจะเห็นได้จากบทบาทของสหรัฐฯ ในการกดดันให้ประธานาธิบดีชุงมันรี ลาออกจากตำแหน่งในปีค.ศ. 1960 และการก่อตั้งรัฐบาลพลเรือนในปีค.ศ. 1963 การส่งกองกำลัง เกาหลีใต้เข้าไปช่วยรบในสงครามเวียดนามในปีค.ศ. 1965 และการยกเลิกแผนการซื้อโรงงานนำ เชื้อเพลิงนิวเคลียร์มาใช้ใหม่จากฝรั่งเศสในปีค.ศ. 1976 เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศทั้งการล่มสลายของสหภาพ โซเวียตและยุโรปตะวันออก และการสิ้นสุดสงครามเย็น เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนา ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เนื่องจากการที่ทุกประเทศหันมาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้สหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่เกาหลีใต้ให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นประเทศที่คอยให้ความช่วยเหลือ เกาหลีใต้ทั้งทางด้านการป้องกันความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ เริ่มลดการให้ความช่วยเหลือ ประเทศต่างๆ ในทุกๆ ด้าน และหันมาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างเต็มที่ รวมไปถึง การถอนกำลังทหารออกจากประเทศต่างๆ ด้วย เกาหลีใต้ก็เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว เนื่องจากการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ดังกล่าว เริ่มทำให้เกาหลีใต้ไม่มั่นใจในความสัมพันธ์ที่ สหรัฐฯ มีต่อเกาหลีใต้ โดยเฉพาะในด้านการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันประเทศ ในขณะที่ เกาหลีใต้จะกังวลถึงภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือตลอดมา ดังนั้น เกาหลีใต้จึงต้องการสถาปนาความสัมพันธ์กับจีน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจีนจะไม่สนับสนุนเกาหลีเหนือในการรุกรานเกาหลีใต้

นอกจากนั้น ในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติของเกาหลีใต้ ยังต้องอาศัย การสนับสนุนจากจีนด้วย เนื่องจากจีนเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ และการเข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติย่อมจะทำให้เกาหลีใต้ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่ถูกต้องและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศด้วย ซึ่งอาจจะส่งผลให้การรวมประเทศเป็นไปอย่าง สันติมากยิ่งขึ้นด้วย และยังทำให้เกาหลีใต้มองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการรวมประเทศมากขึ้น¹ ยิ่งไปกว่านั้น ยังเท่ากับเป็นการเพิ่มบทบาทของเกาหลีใต้ในภูมิภาคให้มากขึ้นอีกด้วย ในขณะที่

¹ Dan C. Sanford, "ROK's Nordpolitik: Revisited," *The Journal of East Asian Affairs*, Vol. VII, No. 1 (Winter/Spring 1993), p. 31.

ญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศมหาอำนาจเพียงประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชีย เกาหลีใต้ก็จะมีควมสำคัญมากขึ้นจากการสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอย่างจีน

หากวิเคราะห์ตามแนวทางโรสนาวแล้ว เมื่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ครั้งนี้ เป็นผลมาจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกมากกว่าปัจจัยภายในดังกล่าวข้างต้น การเปลี่ยนแปลงของเกาหลีใต้ก็จะเข้าลักษณะกระบวนการเลียนแบบ คือการที่เกาหลีใต้ปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายในการปรับความสัมพันธ์กับจีนตามแบบสหรัฐฯ ซึ่งแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศเกาหลีใต้อาจจะมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ด้วยก็ตาม แต่ก็ไม้อาจจะกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงผู้นำดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าวของเกาหลีใต้ ในขณะที่ปัจจัยในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของสหรัฐฯที่มีต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศเกาหลีใต้ ดังนั้น แทนที่ปัจจัยภายในจะมีอิทธิพลเท่ากับปัจจัยภายนอกตามลักษณะ preservative ก็ทำให้ปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นปัจจัยหลักเพียงปัจจัยเดียวที่ผลักดันให้เกาหลีใต้ตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย